

Uchwała nr 10/2021
Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Środowiska z dnia 06.07.2021

skierowana do Prezydenta Miasta Krakowa, Rady Miasta Krakowa
w sprawie użytku ekologicznego „Łąki na Klinach”.

Komisja Dialogu ds. Środowiska popiera utworzenie użytku ekologicznego „Łąki na Klinach”

Celem utworzenia użytku ekologicznego „Łąki na Klinach” jest ochrona mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoi oraz miejsc rozmnażania lub miejsc sezonowego przebywania.

Wolą wielu Krakowian, udokumentowaną w formie kilkakrotnie podpisywanych petycji jest pozostawienie łąk na Klinach w formie wolnej od zabudowy, jako cennego przyrodniczo terenu bytowania dzikich roślin i zwierząt oraz rekreacji i edukacji przyrodniczej i służącego zarówno przyrodzie jak i kolejnym pokoleniom mieszkańców Krakowa oraz turystom przez następne dziesięciolecia.

Biorąc pod uwagę unikatowe walory przyrodnicze, w tym siedliska chronionych roślin i zwierząt oraz ich miejsc przebywania a także wolę mieszkańców Krakowa, konieczna jest ochrona przyrodnicza tego terenu w formie użytku ekologicznego.

Przesłanką do objęcia terenu ochroną prawną w formie użytku ekologicznego, wskazaną w projekcie uchwały, jest zachowanie ekosystemu łąkowego, stanowiącego siedlisko, ostoję chronionych gatunków zwierząt, a także zachowanie tras migracji zwierząt.

Obszar łąk na Klinach stanowi miejsce rozrodu i ostoję zwierząt oraz występowania roślin chronionych prawem polskim i europejskim w tym: rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Wśród występujących na tym terenie, na szczególną uwagę zasługują: gatunki indykatorowe (które są wskaźnikami różnorodności biologicznej siedlisk oraz służą do monitorowania trendów populacyjnych innych grup zwierząt), gatunki flagowe w ochronie bioróżnorodności - a jednocześnie gatunki zwierząt, których tempo zaniku jest najszybsze na całej kuli ziemskiej i/lub gatunki rzadkie w skali Polski i Europy.

Są to: modraszek telejus, modraszek nausitous, czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek. Na terenie użytku znajdują się różnorodne zbiorowiska roślinne, m.in.: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, łąki wilgotne i mokre, łąki świeże, zbiorowiska młak, zbiorowiska wrzosowisk i muraw bliźniczkowych oraz gatunki objęte ochroną ścisłą i zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin wymagające ochrony czynnej.

Tereny użytku obejmują zmiennowilgotne łąki trzęślicowe z roślinami żywicielskimi gatunków motyli z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej tj. krwiściągiem lekarskim oraz rdestem wężownikiem.

Na terenie użytku występują objęte ochroną częściową trzmielę, stwierdzono 3 gatunki płazów objęte ochroną częściową: ropucha szara, żaba trawna, żaba wodna. Spośród gadów stwierdzono 2 gatunki objęte ochroną częściową jaszczurka zwinka i jaszczurka żyworodna.

W ramach wykonania opracowania „Inwentaryzacja przyrodnicza projektowanego użytku ekologicznego „Łąki na Klinach” stwierdzono 40 gatunków objętych ochroną ścisłą, 5 gatunków objętych ochroną częściową oraz 2 gatunki łowne. Najcenniejsze lęgowe gatunki ptaków: derkacz i gąsiorek - chronione w ramach Dyrektywy Ptasiej oraz przepiórka.

W ramach wykonania opracowania „Inwentaryzacja przyrodnicza projektowanego użytku ekologicznego „Łąki na Klinach” stwierdzono obecność pięciu gatunków nietoperzy.

Ochrona łąk na Klinach wpisuje się w cele „Planu Adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030”. Tempo wzrostu temperatury w miastach prognozowane jest nie przez wzrost populacji ludzkiej lecz intensywność rozwoju, proporcję udziału terenów zielonych do antropogenicznych. Tereny zielone wpływają na miejską wyspę ciepła poprzez obniżanie temperatury w porównaniu z terenami zabudowanymi i korzystnie oddziałują na dobrostan mieszkańców miasta. Dodatkowo, stanowią strefę buforującą przed hałasem generowanym na autostradzie. Stanowią miejsce rekreacji oraz potencjalnie ważne miejsce edukacji mieszkańców nt. znaczenia bioróżnorodności i usług ekosystemowych zieleni w mieście.

Użytek ekologiczny Łąki na Klinach będzie odgrywał ważne znaczenie społeczne w mieście gdzie poza parkami, w lasach i na skwerach mieszkańcy mogą (za darmo) spędzić czas wolny, uprawiać sport, spotykać się z przyjaciółmi. Wszystkie te czynności – jak również kontakt z przyrodą sam w sobie – pozytywnie wpływają na zdrowie fizyczne i psychiczne oraz poczucie szczęścia u mieszkańców, zwłaszcza tak dużego miasta jak Kraków. Pandemia pokazała jak bardzo nam są potrzebne kontakty z naturą i bliskość terenów zielonych w zasięgu zamieszkania.

Łąki te są jednym z niewielu już miejsc w Krakowie, w którym mieszkańcy, a zwłaszcza krakowskie dzieci mogą wejść w kontakt z dziką przyrodą – roślinami, ptakami, ssakami, owadami, płazami i gadami oraz ściśle chronionymi gatunkami zagrożonymi. Poza rolą zdrowotną i estetyczną jest funkcja edukacyjna, pogłębiająca tak bardzo ważną świadomość ekologiczną.

Łąki w Klinach zostały wyszczególnione m.in. w spacerowniku fundacji Dzieci w Naturę pt. „Chodźże na pole”.

Łąki na terenie projektowanego użytku ekologicznego na Klinach pełnią ponadto rolę regulatora procesów geochemicznych w mieście, bez potrzeby instalowania drogiej aparatury: regulują wchłanianie wody po deszczach (działają jak gąbka), pełniąc funkcję retencyjną tak bardzo cennej wody, oczyszczają powietrze z pyłu, łagodzą upalne temperatury w lecie, jak również – skutki silnych mrozów w zimie. Według Atlasu Monit Air są południowo-zachodnim korytarzem przewietrzania miasta.

W związku z faktem, że terenów zielonych na Klinach jest coraz mniej (zostały zabudowane tereny oznaczone na planach zagospodarowania jako zielen - ZP), został naruszony bardzo ważny interes przyrodniczy i społeczny (zaburzone proporcje zieleni i zabudowy powodujące chaos przestrzenny, zbyt duże zagęszczenie zabudowań wraz z niedostosowaną infrastrukturą), mieszkańcy oczekują kompensacji tych utraconych terenów zielonych oraz zachowania kameralnego charakteru osiedla Kliny.

Należy zwrócić uwagę, że dalsze zabudowywanie tych terenów zniszczy dziką przyrodę, stosunki wodne i siedliska zagrożonych gatunków nieodwracalnie, dlatego należy już w tej chwili zadbać o zachowanie tych terenów dla przyrody oraz obecnych i przyszłych pokoleń.

Biorąc pod uwagę, że obecnie połowa ludzkości mieszka w miastach, zaś obszar zajmowany przez miasta na świecie może wzrosnąć pomiędzy rokiem 2000 a 2030 nawet trzykrotnie i tak też jest w Krakowie – warto zadbać, a nawet zawalczyć o ilość i jakość miejskich terenów zielonych. Zachowanie łąk w formie „Użytku Ekologicznego na Klinach” usankcjonuje wszystkie funkcje, które spełniają one od lat.

dr inż. Tomasz Fiszer
Przewodniczący KDO ds. Środowiska